



BERÄTTARNÄTET KRONOBERG

Huvudman för verksamheten är föreningen Berättarnätet Kronoberg som bildades 1990 med syftet att uppmuntra det muntliga berättandet och lyfta fram vår sagoskatt. Välkommen att bli medlem om du vill stödja vårt arbete, få mer information och fina erbjudanden.

På vår hemsida finns mer information om vår verksamhet, öppettider, aktuella evenemang, om geocaching, appar etc.

Välkommen att kontakta oss!

WWW.SAGOBYGDEN.SE

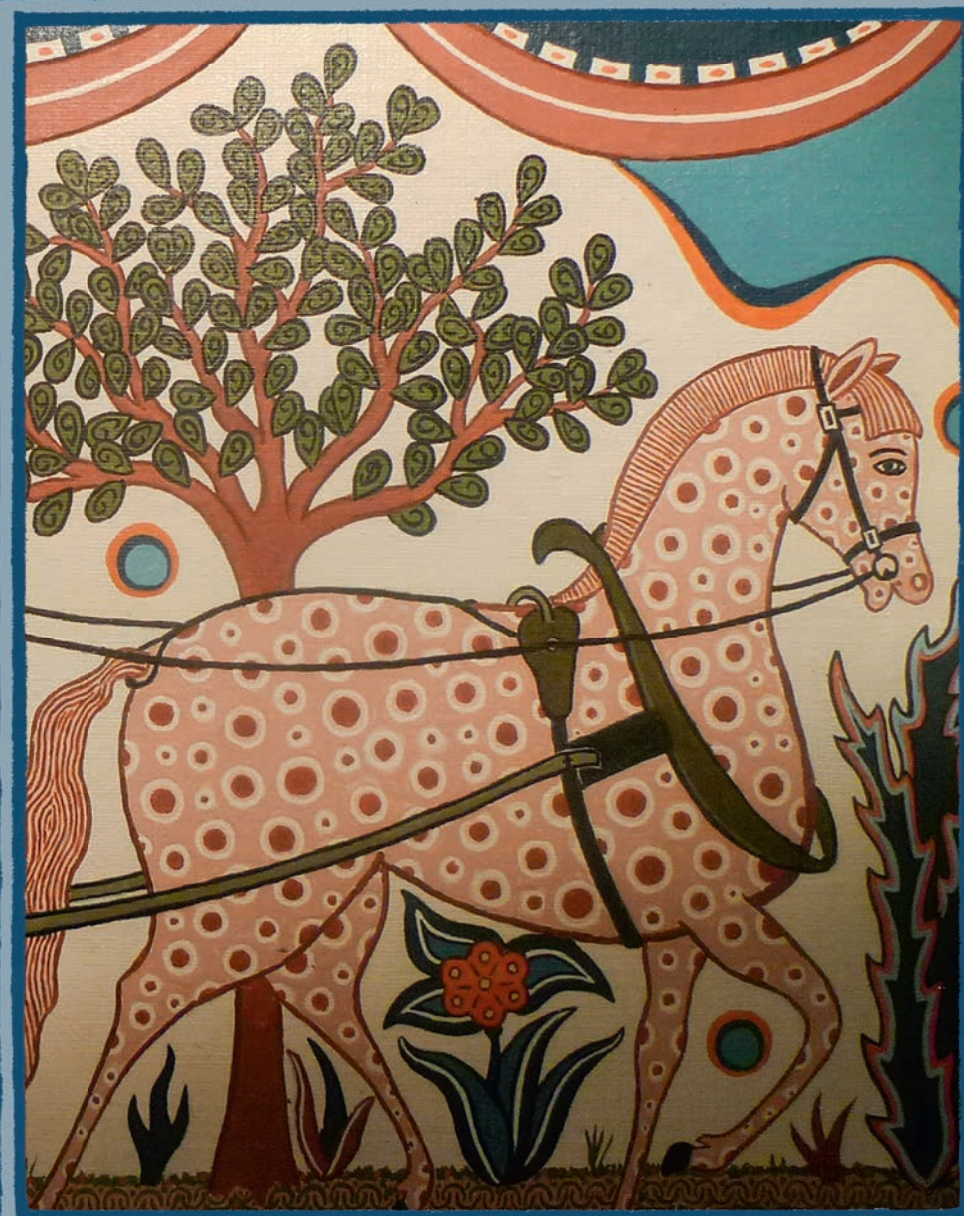
Sagomuseet, Märta Ljungbergsvägen 1, 341 35 Ljungby
Tel 0372-148 55 kontakt@sagobygden.se

Gratiskt form: Lilla Olleca!



SAGOMUSEET

& SAGOBYGDEN I KRONOBERG



SAGOMUSEET I LJUNGBY ÄR SAGOBYGDENS HJÄRTA DET ÄR ETT MUSEUM FÖR BÅDE STORA OCH SMÅ



VÄLKOMMEN!

till den magiska Sagobygden och Sveriges enda Sagomuseum.

Djävulen var från början en ängel. Han blev utkastad från himlen och föll ner på jorden. I sitt fall drog han med sig sitt anhang av onda andar. Det regnade i tre dagar. De som föll på tomlerna vid husen blev tomtar och vättar. De som föll i sjöar och äar blev näckar och sjörån. De som föll bland bergen blev jättar och troll.

Det måste ha regnat mycket över den här delen av Småland, så mycket oknytt och lortaty som det finns här. Finns det oknytt och lortaty finns det också fullt av gamla spännande sägner och berättelser.

SAGOBYGDEN

I de djupa, fantasieggande småländska skogarna ligger Sagobygden, bestående av Ljungby, Alvesta och Älmhults kommuner. Här levde några av vårt lands mest betydelsefulla sagoberättare. Här har folk berättat om trollberg, offerkällor, näckens vattenhål, drakskatter, trollträd, platser för ond bråd död och herrgårdar med spöken. Dessa fantastiska sagor och sägner har i alla tider roat och förskräckt folk. Berättelserna har gått från mun till mun, från släktled till släktled och görs så än idag! I Sagobygden lever traditionen med muntligt berättande vidare. Välkommen att besöka Sagomuseet, Ljungby berättarfestival eller varför inte göra en resa ut i skogen och leta sägner?

SAGOMUSEET

Museet levandegör den muntliga berättartraditionen i vårt land. Här kan du möta den förskräckliga glosan, kungadottern som är förvandlad till en groda, en lockande skogsfru och en talande potta! I museets butik finns ett stort urval av litteratur om folktro, sagor, sägner och skrönor men även förunderliga ting som drakskinn, grodor med kronor, spel, pyssel och presenter. Museet vänder sig till alla åldrar och det kan besökas på egen hand eller med berättarguide.

För Sagomuseets öppettider dagsaktuella arrangemang se vår hemsida.
www.sagobygden.se

VI ERJUDER ÄVEN

PRIVATA SÄLLSKAP: Grupper är välkomna att boka tid för privata visningar av museet. Vi erbjuder annorlunda upplevelser som sägenresor, spökafnar och berättarprogram. Vi genomför dessa både på museet eller på en plats som du själv väljer.

KURSER OCH FORTBILDNING: För pedagoger i förskolans och skolans värld, verksamma inom turism och entreprenad och för företagsledare anordnas skraddarsydda kurser i muntligt berättande/storytelling. Vi utbildar även personer och organisationer i berättande samt föreläser på universitet.

PEDAGOGISK VERKSAMHET: Den pedagogiska verksamheten hos oss är stor. Den omfattar barn från förskola till gymnasium. Vi arbetar utefter läroplanerna för att stärka elevernas läs-, skriv- och talarförmågor genom att använda muntligt berättande som metod.

SPECIALVISNINGAR: Vi gör specialvisningar för grupper med olika behov, sagostunder för de riktigt små, visningar för dementa med anhöriga, besöker äldreboenden mm.



LJUNGBY BERÄTTARFESTIVAL

Sedan år 1990 arrangerar vi Ljungby Berättarfestival. Varje år strax före midsommar samlas ett 50-tal berättare och forskare från hela världen för att under några dagar dela med sig av sina bästa berättelser. Festivalen bjuder varje år på ett 70-tal föreställningar, kurser, seminarier, vandringar och utflykter. Du kan lyssna till allt från lokala berättare till den internationella berättarvärldens mest lysande stjärnor. De framför roliga, sorgliga, hisnade och rysansvärda berättelser. Du kan lyssna på nyskrivna berättelser och uråldriga historier. Här finns mycket att välja på för både barn och vuxna. Festivalen är Nordens äldsta årligen återkommande berättarfestival.

www.ljungbyberattarfestival.se

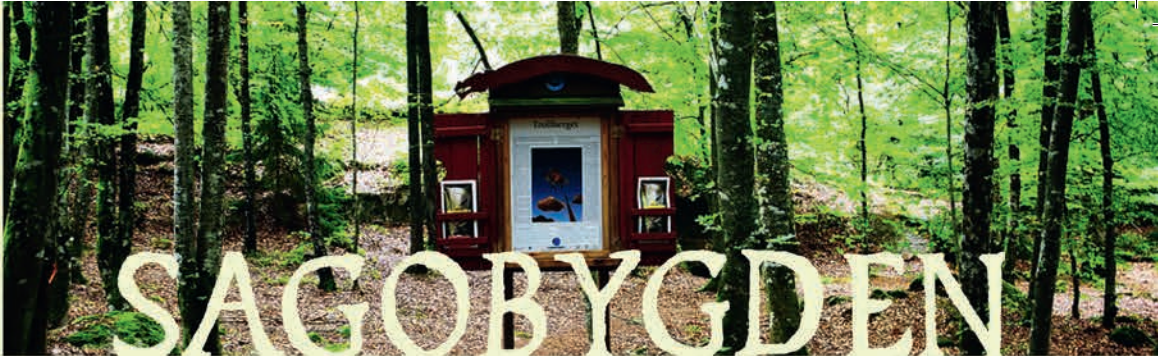
DE GAMLA SAGOBERÄTTARNA

De berättare som var verksamma i Sagobygden lämnade ett rikt material av sagor och sägner efter sig. Tack vare dem har vi tillgång till en av Sveriges mest högstående samlingar av 1800-talsfolklore. Vilka var de då?
Några som bör nämnas är Mickel i Långhult (1778-1860) fattighjonet som blev Sveriges mest kände sagoberättare, härads målaren Sven Sederström (1810-1846) i Alvesta och den fattiga änkan Halta-Kajsa i Ryd (1792-1857). Berättarna uppmärksammades av sagosamlaren Gunnar Olof Hyltén-Cavallius (1818-1889). Han föddes i Vislanda och gav omkring 1850 ut "Svenska folksagor och Äventyr", den klassiska svenska sagosamlingen vars sagor kom från bygdens berättare. Boken är Sveriges motsvarighet till Bröderna Grimms sagor. Hyltén-Cavallius far Carl Fredrik Cavallius (1781-1857) var även han en fängslande sagoberättare. Sveriges första sagoprofessor Carl Wilhelm von Sydow (1878-1952) växte upp här och var en outröttlig samlare av berättelser från Sagobygden.

UNESCO

FN-organet Unesco, arbetar bl.a. för att trygga det immateriella kulturarvet. Med det immateriella kulturarvet menas det kulturarv som handlar om levande traditioner. Ett exempel på ett sådant kulturarv är det muntliga berättandet. 2011 ratificerade Sverige Unescos konvention om trygandet av det immateriella kulturarvet. I mars 2017 nominerade Sveriges regering Sagobygden till Unescos register över goda metodiska exempel på hur man kan arbeta för att trygga det immateriella kulturarvet. I november 2018 fick vi det glädjande beskedet att Sagobygden blivit upptagna på detta register. Sagobygden är den enda organisationen i Sverige - och det fjogonde i världen att bli upptagna på Unescos register över goda metodiska exempel. Det är vi väldigt stolta och glada över!





SAGOBYGDEN IDAG – ETT UTFLYKTSMÅL MED SKATTJAKT

Sagobygden är ett utflyktsmål för alla som tycker om spännande och roliga berättelser. En resa i Sagobygden är en färd i ett landskap där det överallt finns okänt och lortatyg. Det är också en färd till natursköna platser, glömda sevärdheter och ett sätt att lära känna människors liv och leverne förr i tiden. Smaka på källans kalla vatten! Kryp in i Trollbergets gångar! Njut av utsikten från Blodberget! Försök ta dig upp på Karins sten!

Här finns idag 60 sägenomspunna besöksplatser. 40 utav dem består av sägenskåp, du finner dem i landskapet, placerade på den plats där händelsen sägs ha ägt rum. Skåpen innehåller berättelsen, skriven på svenska, engelska och tyska, en illustration samt ett telefonnummer som du kan ringa för att lyssna till berättelsen.

20 besöksplatser hittar du med geocaching, vilket är skattjakt med gps. I våra skattgömmor finner du naturligtvis berättelser.

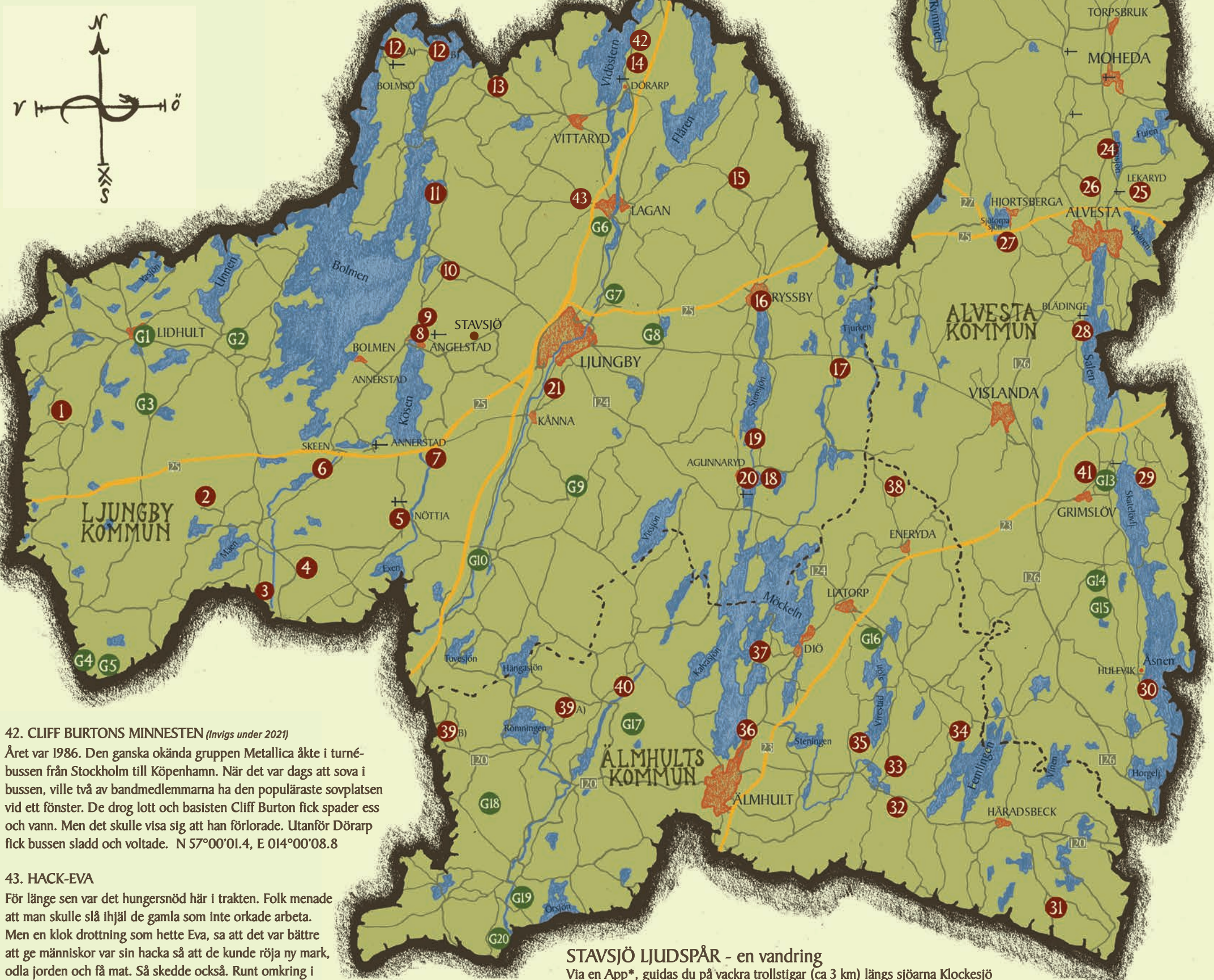
Vi erbjuder även appar för Iphone, Android och den mobila webben samt nedladdningsbar Mp3, allt för att du ska kunna ta del av Sagobygdens berättelser på olika sätt. Läs mer på vår hemsida www.sagobygden.se

Under sommaren arrangerar vi berättarprogram runt om i Sagobygden.

LETA SKATTER I SAGOBYGDEN - GEOCACHING -

- G1. STICKELIEN OCH LIDHULT
Här mötte den svårt särade kung Pigge sitt öde.
N 56°49.740, E 013°26.901
- G2. PRÄSTASTENEN I HÄSTHULT
Här spökar det. Vem är den olycklige gengångaren?
N 56°49.548 E 013°33.847
- G3. SKAMS STENAR
Skam är ett gammalt ord för djävulen. Här mötte han en gång en präst. Vem var storkast?
N 56°46.957, E 013°27.438
- G4. HEJRAKULL
Tre pojkar vallade kreatur i skogen. En dog! Hur?
N 56°36.936, E 013°23.825
- G5. RUNGEHALL
Prova att rucka den stora stenen!
N 56°37.199, E 013°24.223
- G6. RUNSTENEN I TROTTELÖV
En magisk sten!
N 56°54.361, E 013°59.277
- G7. ÄTTESTUPAN I SICKINGE
När folk blev gamla knuffade byborna dem nerför det branta stupet. Sant eller bara påhitt?
N 56°51.502, E 013°58.959
- G8. TUTARYDS KYRKA
När Tutaryds kyrka byggdes kom trollen.
N 56°50.594, E 014°02.832
- G9. TOMTEN I SÖDRA LUNGA PRÄSTGÅRD
Pigan hörde ord som hon aldrig tidigare hört i prästgården.
N 56°44.396, E 013°58.061
- G10. GALGBACKEN I HANNEDA
En gång skulle bråkstaken Arvid i Öshult avrättas.
N 56°41.355, E 013°50.272
- G11. TROLLSKATTEN I KOPPARHATT
Skatter för inte alltid lyckas med sig.
N 57°04.927, E 014°28.779
- G12. FLICKEBACKEN
På 1300-talet härjade diggeröden i Sverige. Här skedde något ohyggligt.
N 57°04.162, E 014°31.066
- G13. DEN DÖDE I ALEKÄRRET
Om kärlekens ödesdigra följder.
N 56°44.952, E 014°34.223
- G14. BOCKAKULLEN
Den dukligaste skrikhalsen i Torsåsby stod här en gång. Varför? Hur gick det?
N 56°41.062, E 014°33.265
- G15. SMAFOLKET I SCHEIBÄRBERGET
Det kan löna sig att vara snäll mot trollen.
N 56°40.209, E 014°34.651
- G16. PUKERÖR
Plats för ond bräd dö. Var försiktig!
N 56°38.802, E 014°18.528
- G17. STAFFANSON
En karl som hette Staffan dog här efter att ha skadat en hemska syn vid mossen.
N 56°35.210, E 014°01.426
- G18. BARNÖ
Här gömde två ungdomar ett nyfött barn.
N 56°31.548, E 013.52.547
- G19. BORTBYTABACKEN
Trollen tog ett människobarn. Vad skulle modern ta sig till?
N 56°28.300, E 013°54.159
- G20. JÄTTERASET VID HELGEÅ
Stora stenblock ligger travade huller om buller. Hur har det kommit hit?
N 56°26.522, E 013°52.579

SAGOBYGDEN



STAVSJÖ LJUDSPÅR - en vandring

Via en App*, guidas du på vackra trollstigar (ca 3 km) längs sjöarna Klokesjö och Skinesjö. Med röster, musik, ljud och bilder levandegörs de gamla berättelserna om tomtar och troll, näck och jättar. *Ladda ner appen till din mobil: SAGOBYGDEN.SE/SV/APPAR

41. SAGOSAMLAREN GUNNAR OLOF HYLTÉN-CAVALLIUS
Hyltén-Cavallius gav på 1840-talet ut "Svenska folksagor och äfventyr", den första svenska sagosamlingen. I Skatelövs hembygdsgränd finns ett minnesrum som anknyter till hans gärning. Han bodde på släktgården Sunnavik vid sjön Åsnen.
N 56°44.544', E 014°34.480'

35. GALGAHALLARNA
På medeltiden avrättade den grymme fogden Trotte folk vid Galgahallarna. De fick hänga i klyftan mellan de väldiga stenblocken tills de dog. Man lade stora stenar på deras armar så att de intre trillade ner.
N 56°34.972, E 014°17.358

36. DRAKSKATTEN I SANNABOKE
Sannaböke slog Ingemar Larsson ihjäl en stor drake sommaren 1627. Han fann en stor skatt som draken vaktade. Hur kunde han besegra den väldiga draken?
N 56°34.862, E 014°09.763

37. TAXÅSKLINT OCH SJÖN MÖCKELN
I berget i Taxås har trollen bott. Berget sägs ha fått sitt namn efter den danske fältherren Taxe som dödades av sina egna. När du kommer upp på toppen av Taxåsklint har du en strålande utsikt över Möckeln. Ser du sjöräjet på vattnet skiftar värdet och det blir snart storm.
N 56°37.785, E 014°10.190

38. LILLE PETER JOHANS STUGA
Torpstugor är ofta små, men denna stuga är så låg i taket att de flesta besökare inte kan gå raka. Här levde skomakaren Lille Petter Johan (1875-1952) som var mycket kortväxt.
N 56°44.408, E 014°19.653

39. MÄSTERTULVEN TULLBERGS GROTTA OCH GRAN
På kyrkogården i Göteryd vilar Mästertullen Tullberg. Det står alltid blommor på hans grav. Tullberg levde i början av 1800-talet och det sägs att han stal från de rika och gav till de fattiga. Långt ute i skogen ligger grottan där han gömde sig och en stor gran visar platsen där han dödades.
N 56°32.177, E 014°20.180

A) TULLBERGS GROTTA
N 56°35.608, E 013.57.130

B) TULLBERGS GRAN
N 56°35.061, E 013°48.778

40. GUSTAFSFORS OCH GÅARYDSTROLLEN
Gustafsfors är en gammal bruksmiljö vid Helgeå. Väster om ån huserade Gåarydstrollen i storskogen. En piga gick vilse i skogen och födde ett barn, som var mistänkt likt ett troll.
N 56°36.531, E 014°01.160

42. CLIFF BURTONS MINNESTEN (Invigs under 2021)
Året var 1986. Den ganska okända gruppen Metallica åkte i turnébussen från Stockholm till Köpenhamn. När det var dags att sova i bussen, ville två av bandmedlemmarna ha den populäraste sovplatsen vid ett fönster. De drog lott och basisten Cliff Burton fick spader ess och vann. Men det skulle visa sig att han förlorade. Utanför Dörarp fick bussen sladd och voltade. N 57°00'01.4, E 014°00'08.8

43. HACK-EVA
För länge sen var det hungersnöd här i trakten. Folk menade att man skulle slå ihjäl de gamla som inte orkade arbeta. Men en klok drottning som hette Eva, sa att det var bättre att ge människor var sin hacka så att de kunde röja ny mark, odla jorden och få mat. Så skedde också. Runt omkring i skogarna här i trakten finns därför gott om stenrösen.
N 56°55'05.3, E 013°58'15.9 (Vid licytan på Rastplats Lagan)

29. BLODBERGET
Vid en vik i sjön Åsnen tvättade Blända och hennes kvinnor av sig blodet efter striderna med danskarna. Viken kallas för Blodvik- och berget för Blodberget. En annan förklaring till namnet är att det fordom firades fruktbarhetsfester här och att folk blotade till de gamla gudarna.
N 56°45.268, E 014°36.870

30. TROLLBERGET
I bokskogen vid Åsnens strand ligger Trollberget med sina spännande grottor och gångar. Bakom en järndörr finns en stor sal som rymmer trollens guld och silver. Ännu har ingen hittat den dörren.
N 56°36.777, E 014°37.063N

31. GÄRDSLEVARENS KOJA
Kojan ligger där Älmhults kommun gränsar mot Skåne och Blekinge och stenarna är stora som hus. Namnet fick Gärdslavaren (1840-1901) för han högg gärdslan till gärdesgårdar och att han skrek och tjöt som en varg när han gick i skogen. En gång leides Gärdslavaren för att mörda trollkarlen Johannes.
N 56°28.882, E 014°30.914

32. INGEBOG I MJÄRHULT
På 1700-talet levde den omtalade kloka kvinnan Ingeborg i Mjärhult. Carl von Linné skrev att hon "blev sökt över hela landet som ett orakel".
N 56°32.177, E 014°20.180

33. BRUDGUMMEHALLEN
Bondpojken Torbjörn hade kämpat med Nils Dacke mot Gustav Vasas trupper. På flykt undan kungens män förläskade han sig i en ung bondflicka. Men flickan giftes bort med en grannpojke. När brölloppståget på väg mot kyrkan passerade en stor sten träffade en pil brudgummen. Sedan dess kallas stenen för Brudgummehallen.
N 56°33.163, E 014°19.302

34. PÅR OCH KERSTIN I RÖCKLA
På 1600-talet blev bondhustrun Kerstin i Röckla tagen av trollen. Hon fördes till en backe som kallas Käringekullen. Folk såg henne sitta på en sten på backen varje julafon i sju år och kamma sitt hår. Hennes och maken Pers tragiska öde beskrivs i den kända Röcklavisan.
N 56°35.348, E 014°23.995

21. SKATTEN I HÖGARÖR
Högarör är ett 3500 gammalt gravröse från bronsåldern. De gamla berättar att det finns en skatt i röset och att en drake vakter den. En gång grävde några karlar från byn Kämma efter skatten och fann en kista.
N 56°48.154, E 013°55.273

22. TROLLRÖRET I LYÅSA
Smickelbergskitta var en elak trollkärning som en gång skulle kasta sten mot en kyrka i trakten. Hon fyllde förklädet med sten. Förklädet brast och det blev en stor stenhög som idag kallas Trollröret.
N 57°07.585, E 014°22.533

23. SKIRS KÄLLA
I Skirs källa har folk offrat pengar och druckit av vattnet för att bli kvitt sjukdom och elände. Bredvid källan ska det ligga två kittlar nedgrävda. De är fulla med pengar.
N 57°04.832, E 014°23.072

24. KONGSHÖGEN
Bländasägnen berättar om hur hjältinnan Blända tillsammans med småländska kvinnor genom list besegrade danskarna på Brävalla hed. Den danske kungen begravdes vid Dansjöns strand i det stora stenröset som kallas Kongshögen.
N 56°57.417, E 014°34.322

25. HANASLÖVSBERGET
I Hanaslövsberget bor en hemsk trollkärning som tagit in folk i berget. När det syns rök och dimma kring berget säger folk att det är Hanaslövskittan som byker. Hon tvättar vid Pockers kittel, en håla i en sten nära bergets topp.
N 56°55.918, E 014°35.750

POCKERS KITTEL
N 56°55.935, E 014°36.013

26. NÄCKEN I HJÄRTANÄS
I den älderdomliga och vackra radbyn Hjärtanäs bodde på 1600-talet flickan Ragnhild. Hon fick barn med näcken.
N 56°56.025, E 014°33.195

27. KARINS STEN
Flickan Karin var en gång ute i skogen. En flock vargar anföll henne. Flickan lyckades ta sig upp på en brant sten och rädda sig.
N 56°54.220, E 014°26.735

28. NÄCKEN I BLÄDINGE
Näcken brukade förr i tiden hålla till vid sjön Salens strand nära Blädinge. En spelman lärde sig spela av näcken. Men det är farligt

13. PRÄSTASTENEN
En präst från Vittaryd hade döpt ett barn. På hemvägen anfalls han av ollonsvin som åt upp honom. En liten sten med årtalet 1759 minner om den tragiska händelsen.
N 56°59.105, E 013°50.937

14. FIKA KORS
Fika kors står invid den gamla Lagaleden. En del säger att det är rest över stupade danska soldater. Andra säger att korset restes till minne över en riddare som mötte en ond bräd dö.
N 57°00.482, E 014°00.448

15. HUR HÖRDA BY BEFOLKADES EFTER DIGERÖDEN
Digeröden härjade i Sverige i mitten av 1300-talet. I Hörda by överlevde bara en kvinna. Efter många år kom en ensam man vandrande.
N 56°56.120, E 014°07.765'

16. SANKTA BIRTE KÄLLA
Källan har fått sitt namn efter en helig kvinna, som bodde i Ryssby. Hon var så helig att hon kunde hänga upp sin kappa var som helst, även om det inte fanns något att hänga den på.
N 56°51.817, E 014°09.640

17. KUGGABERG OCH TROLLENS LJULAFON
I Kuggaberg bor trollen. På julfafon är berget upplyft och står på guldstolpar. Vid foton av trollberget finns en minnessten över sagoberättaren Mickel i Långhult.
N 56°49.245, E 014°15.087

18. HALTA-KAISA I RYD (1792-1857)
Snöbärsbuskar och en stengrund minner om den lilla stugan där änkan Halta Kaisa bodde. Hon var en av sagosamlaren Gunnar-Olof Hyltén-Cavallius främsta meddelare.
N 56°45.163, E 014°10.738

19. TROLLSMEDEN
En gammal smedja har legat i Nockarp. En sen vinterkväll kom en underlig gubbe till smeden och bad att få smida. Som tack fick smeden en stor klump. Det var renaste guld.
N 56°46.493, E 014°10.133

20. AGUNDABORG
För mycket länge sedan bodde fru Agunda i sin borg vid Agunarydsjön. Hon var kristen och byggde den första kyrkan i trakten. Hedniska riddare hotade med att anfäll henne. Men ett under hände.
N 56°44.747, E 014°09.490

8. EBBE SKAMMELSON OCH ÄNGELSTAD KYRKA
Riddaren Ebbe Skammelson dräpte i vredesmod sin trolovade. Han slogs i bojor och dömdes till att vistas ett dygn på var och en av sjön Bolmens 365 öar. Efter ett år sökte han sig till Angelstad kyrka, steg upp på en sten och sade: "Är jag värd att vila i helgad jord så sker det." I detsamma föll bojorna av honom. Ebbe föll död ner och i stenen blev ett kors och ett fotavtryck synligt. Ebbes bojor blev till kors på kyrktaket.
N 56°49.961, E 013°46.200

9. SKEA DÅRE
En gumma från Skeagård hade varit på julottan i Angelstad kyrka. Hon hade brättom hem och sprang det fortaste hon kunde. En bit från kyrkan fick hon slag och dog. Där står nu en sten som liknar en framåtutlad springande gumma.
N 56°50.903, E 013°46.451

10. JÄRNKORSET I HYLTE
Under nordiska sjöarskriget 1563-1570 kom danska trupper till gården Hylte. En kapten fick permission för att besöka sin fästmo i trakten. Han kom försent tillbaka och arkebuserades. Där han sköts restes ett kors. Det sägs att trakten hotas av ofred om korset inte vårdas.
N 56°52.208, E 013°47.992

11. PILA KULL
En gång var det en trollkärning i Pila kull som spann lin till en bondhustru i Hölminge. Som tack ville trollen att byborna inte skulle odla lin i byn. Trollen tål inte lin. Naturligtvis sådde folk lin det värsta de kunde.
N 56°54.945, E 013°47.741

12. JÄTTEKASTET OCH STENUDDEN
Förr i tiden bodde det bara jättar på Bolmsö. En gång byggde jättarna en bro från norra Bolmsö och till fastlandet. Resterna efter bron kan ses än idag och kallas för Stenudden. När Bolmsö kyrka byggdes blev jättarna arga och kastade en stor sten mot kyrkan.
N 56°44.858, E 013°39.423

A) JÄTTEKASTET
N 57°00.643, E 013°43.845

B) STENUDDEN
N 57°01.052, E 013°47.449

7. PINTORPAFRUN PÅ BOLMARÖ SÄTERI
En herrgårdsfru på Bolmarö säteri plågade torpare och kallades Pintorpafrun. Sent en höstkväll kom

4 SÄGENPLATSERNA ►

1. SKOMAKAREN I SUTARESTUGAN

Hunnsberget är högsta höjden i Ljungby kommun. En gång flydde en skomakare, kallad Sutaren, för danska soldater. Han gömde sig i en liten grotta på bergets brantaste sida. Varje dansk som klättrade upp stötte han ned.

A) HUNNSBERGET
N 56°46.290, E 013°21.123"

B) SUTARESTUGAN
N 56°46.514, E 013°21.424"

2. TROLLTRÄDET
Djupt inne i skogen i närheten av Torpa finns ett trollträd. I detta märkliga träd satte folk bort tandvårk förr i tiden.
N 56°43.038, E 013°32.484

3. SYSTERSJÖARNA
Här mördade tre bröder sina systrar. Tre källor sprang fram som blev till tre sjöar. Det sägs att då de tre sjöarna blir en enda skall världen förgås. Två av sjöarna har redan förenats till en.
N 56°40.024, E 013°35.323

4. BORTBYTINGEN I DALLEKULLE
En bondgumma trodde att trollen i Dallekulle rövat bort hennes barn och gett henne en trollunge istället. Men gumman var påhittig. Hon satte sig vid vaggan och började kärna smör i en fingerborg.
N 56°40.871, E 013°38.062

5. NÖTTJA KYRKKLOCKOR
En gesäll göt kyrkklockan till Nöttja kyrka. Lust som malmen smält kom en kvinna springande och kastade fullt med silversaker i den smälta massan. Silvret hade hennes förfäder stulit. För att vinna sin själs salighet ofrade kvinnan tjuvgodset åt kyrkan. Det blev gesällens olycka.
N 56°42.903, E 013°45.852

6. IVARS KYRKA
Den stora stenen i skogen har fått sitt namn efter prästen Ivar. Han var så helig att han kunde gå på vattnet. Men en dag syndade han. Han bad om förlåtelse och att Herren skulle låta stenen ränna om han blev bönhörd.
N 56°44.858, E 013°39.423

A) JÄTTEKASTET
N 57°00.643, E 013°43.845

B) STENUDDEN
N 57°01.052, E 013°47.449